Α/Α: 1169522
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 05/06/2004
Σελίδα: 34
Κατηγορία: Τέχνης έργα

Θέατρο για παιδιά

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Μερικές ακόμη από τις παραστάσεις στις παιδικές σκηνές

Η «Μικρή Πόρτα» δεν είναι πια ο σκαπανέας στο κακοτράχαλο, ακατοίκητο τοπίο του παιδικού θεάτρου εν Ελλάδι. Η γη εκχερσώθηκε, νοικοκυρεύτηκε, απόκτησε ζωή. Δημιουργήθηκε παράδοση. Αλλοι, νεότεροι, θα αναλάβουν -εάν μπορούν- τις πιο ρηξικέλευθες, φιλέρευνες αναζητήσεις που πάντα χρειάζεται το θέατρο. Οπως όλες οι άρχουσες τάξεις, η «Μικρή Πόρτα» φέρει την πατέντα του λεπτού και ακριβού γούστου, την κιμπάρικη αυτοπεποίθηση του βετεράνου αγωνιστή, αλλά και την επανάπαυση του δικαιωμένου.

Οι παραστάσεις της είναι άψογες και ως τέτοιες συνιστούν αυτονόητο σημείο αναφοράς για γονείς και σχολεία. Ο φετινός «Ελαφοβασιλιάς» του Κάρλο Γκότσι (1720-1806), σε νέα διασκευή της Ξένιας Καλογεροπούλου και του Θωμά Μοσχόπουλου, έχει όλα τα στοιχεία της ετικέτας του θεάτρου της Μεσογείων: στιλ (σκηνοθεσία Λίλο Μπάουρ, Θ. Μοσχόπουλου), εικαστικό μεγαλείο με ακτίνα από βενετσιάνικο Διαφωτισμό μέχρι Μέση και Απω Ανατολή (Ελλη Παπαγεωργακοπούλου), εξαίρετους ηθοποιούς, επιλεκτικά μουσικά ακούσματα (Νίκος Βίττης), ένα έξυπνο στόρι, περίπλοκα - απλό με σασπένς [με ένα βασιλόπουλο το οποίο άλλη αγαπά, άλλη του προωθείται και άλλη παντρεύεται (σωστά;) κι ας πρέπει τυπικά να διαλέξει ανάμεσα σε 2.747 νύφες]... Κι εμείς οι αχάριστοι θα θέλαμε επιπλέον και κάτι σαν έκπληξη, κάτι καινούργιο με την πείρα του παλιού. Αβυσσος η ψυχή του (ενήλικα) θεατή... Ερμηνεύουν: Α. Κατέχης, Μ. Χαζαράκης, Μ. Λούση, Γ. Συμεωνίδης, Μ. Κορδώνη, Γ. Τσαμπουράκης, Κ. Λούρη, Σ. Πατσίκας, Δ. Πλειώνης, Λ. Μαλκότσης, Κ. Βασαρδάνης.

Το δεύτερο έργο της «Μικρής Πόρτας», «Ενα αλλιώτικο καλοκαίρι», μετάφραση Κωστή Σκαλιόρα και σκηνοθεσία Γιάννη Μόσχου, καταπιάνεται με το ακανθώδες πρόβλημα του θανάτου δικών μας ανθρώπων. Ο Βρετανός Μάικ Κένι, πρώην δάσκαλος και συγγραφέας έργων για παιδιά και εφήβους, επιχειρεί μια εκπαιδευτική προσέγγιση στο πένθος, κατά τα δυτικά πρότυπα της αποστροφής και της απόκρυψης.

«Πού 'ναι η γιαγιά;», ρωτά η εγγονή (Ιωάννα Παππά), όμως ο παππούς (Δημήτρης Καταλειφός) αδύνατο να προσφέρει τη λέξη «πέθανε».

«Εφυγε μ' ένα τσίρκο», της λέει κι όπως είναι φυσικό η μικρή δεν το «χαύει». Οσα παιχνίδια και πικ νικ στη θάλασσα κι αν κάνουν, όσα παραμύθια κι αν επινοήσει ο παππούς, η απορία της Ελλης παραμένει ακλόνητη: «Πού 'ναι η γιαγιά». Φαίνεται πως παρ' ότι οδυνηρή η έννοια της απώλειας για ένα παιδί (είτε σημαίνει το θάνατο ενός αγαπημένου προσώπου, ενός αγαπημένου ζώου, ένα διαζύγιο, τον αποχωρισμό κ.ά.) χρήζει απόδοσης της τιμής που της αναλογεί.

Ως θεατρικό γεγονός για ανθρώπους άνω των 15 (στους μικρότερους φάνηκε στατική και «περίεργη»), η παράσταση, τοποθετημένη σε ένα μικρό λυόμενο θέατρο επί της σκηνής της «Πόρτας», έχει τη μινιμαλιστική χάρη (σκηνικά -

κοστούμια Ελλη Παπαγεωργακοπούλου) ανοιχτού κουκλόσπιτου, αλλά πάνω απ' όλα την υπέροχη, τρυφερή και λεπτοδουλεμένη παρουσία δύο ιδιαίτερων ηθοποιών που μας αποζημιώνει για το πακέτο θεατροποιημένων υπεκφυγών του πολιτισμού μας.

Η ζωτικότητα του άψυχου

Θέλει ιδιαίτερη ιδιοσυγκρασία και πολλή αγάπη, αντί να πετάς μόνος σου και ελεύθερος, να ταμπουρώνεσαι πίσω από άψυχα και εξαρτώμενα κουκλο-σώματα, να «υποβαστάζεις» μερικές λωρίδες πανιών, προσπαθώντας να αφηγηθείς όσα νομίζεις πως η ανθρώπινη προσποίηση δεν επαρκεί να κάνει. Αυτό που στους αμύητους μοιάζει κοπιώδης και μάταιη συμμαχία με «ανάπηρες» και αβοήθητες λιλιπούτειες φιγούρες, για τους φανατικούς κουκλοπαίχτες της παμπάλαιης παράδοσης της τέχνης τους είναι η μεγαλειώδης πρόκληση μύριων δυνατοτήτων σε έναν κόσμο που δεν είναι «του κόσμου τούτου».

Η Εμμανουέλα Καποκάκη, «Πράσσειν Αλογα», κύρια εκπρόσωπος του είδους στην Ελλάδα, καταπιάνεται μαζί του με πάθος, αξιοσημείωτη εικαστική ευαισθησία και επινοητική αξιοσύνη. Τα «Φτερά του Δράκου», φέτος στο θέατρο «Εμπορικόν» του Ψυρρή, βασισμένο σε μεσαιωνικό παραμύθι της κεντρικής Ευρώπης, είναι μια περιπλάνηση στον κόσμο του έρωτα και της αυτογνωσίας, με ήρωες που διασχίζουν ποταμούς, σκοτώνουν δράκους, ερωτεύονται και τελικά νικούν. Δύο χειρίστριες - ηθοποιοί (Αριστέα Κοντραφούρη, Εμμανουέλα Καποκάκη), σε ελκυστικότατη μουσική υπόκρουση (Κώστας Μόσχος), αλλάζουν κούκλες, φωνές, συμπεριφορές. Αναρωτιέμαι, ωστόσο, τι συγκρατεί η παιδική αντίληψη από μια ιστορία φορτωμένη με τόσα σύμβολα τελετών μύησης και γονιμότητας, τόσες ασαφείς αλληγορίες περί ένωσης αντίθετων και πρωτόγονων ενστίκτων. Η γλώσσα της κούκλας είναι από μόνη της αρκετά περίπλοκη, ώστε ακόμη και οι μεγάλοι να πασχίζουν να προλάβουν μαζί ζωντανό αφηγητή και κούκλες, με χαμένες στην προκειμένη περίπτωση τις δεύτερες.

Διασκευή - σκηνοθεσία Ε. Καποκάκη, σκηνογραφία - κατασκευή κούκλας Ε. Καποκάκη/ Δήμητρα Κοτσώνα.

Λιγότερο βαφτισμένη στα ύδατα μιας ιεροτελεστίας της κουκλοθεατρικής «ισοτιμίας», όμως προσηνής και καλαίσθητη, η νεοσύστατη ομάδα παιδαγωγών - κουκλοπαιχτών «Κιβωτός Μύθων» στο Μετς αφηγείται την ιστορία της «Μάγισσας Φουφήχτρας» του Ευγένιου Τριβιζά για παιδιά ανάμεσα 4-12. Νοήματα καθαρά, παραδοσιακές τεχνικές, χιούμορ και εκφραστικότητα, όμορφη μουσική (Δημοσθένης Λιβιτσάνος), πολλές γαντόκουκλες, δισδιάστατες ζωγραφικές και ολόσωμες κούκλες σε ένα βικτοριανό λιλιπούτειο σκηνικό -το ίδιο θέατρο στεγάζεται παράδοξα και γοητευτικά στον α' όροφο μιας μονοκατοικίας- δανείζουν φωνή στην απόκοσμη, παιγνιώδη ενέργεια. Δύο εμψυχώτριες - κατασκευάστριες κούκλας, Σπυριδούλα και Μαρία Παπαγεωργίου, και μία ηθοποιός - εμψυχώτρια, Μπέσυ Χαϊκάλη, καταφέρνουν να μας κάνουν να ξεχάσουμε τον κουκλοπαίχτη και να απορροφηθούμε από την υφασμάτινη στρίγκλα τύπου «Γκρουέλα ντε Βιλ», που αντί σκυλιών Δαλματίας καταναλώνει παιδιά, πεταλούδες, γάτες, ψάρια κ.λπ. «Δύσκολη εποχή για μάγισσες», λέει ο Τριβιζάς, όμως για τους μικρούς η ομάδα πετάει...

Θρίαμβος των πουλιών

Αφησα τελευταία μια σπουδαία παράσταση που δικαιώνει την τέχνη και τις προσδοκίες από ένα θέατρο για παιδιά ευαίσθητο στα μηνύματα των καιρών όσο και στις αιώνιες αλήθειες. Σαφώς πίσω της υπάρχει ένας κρατικός μηχανισμός με αδρό οπλοστάσιο σε ανθρώπινο και υλικό δυναμικό. Σαράντα ηθοποιοί με εξαιρετικές ικανότητες, επιπλέον στην κίνηση, το τραγούδι, τον αυτοσχεδιασμό,

αναρίθμητα, πολυποίκιλα και άψογα κατασκευασμένα κοστούμια (Αννα Μαχαιριανάκη), ένας μουσικός πλούτος (Δημήτρης Λέκκας) κ.ά. πολλά - είναι κρατικές πολυτέλειες.

Ομως εάν «Η Χώρα των Πουλιών» του Εθνικού Θεάτρου έχει ψυχή, δεν το χρωστά στην οπτική πληθωρικότητά της -η οποία άλλωστε είναι διακριτικότερη από παραστάσεις του παρελθόντος-, όσο στη θεατρική παιδαγωγική φώτιση, την πείρα και την οραματική ικανότητα του σκηνοθέτη, διασκευαστή της και νέου καλλιτεχνικού διευθυντή της Παιδικής Σκηνής, Γιάννη Καλατζόπουλο.

Η διασκευή των «Ορνίθων» τιμά τον Αριστοφάνη, γιατί εμπλουτίζει τους σατιρικούς του στίχους με δυνατές σύγχρονες αναφορές σε πόλεμο, πλανητάρχες, εξοπλισμούς, σύνορα, οικολογία, έκπτωση ανθρώπινων αξιών, μίντια, πολυεθνικές - εξελίσσει το διανοητικό «πληκτρολόγιο» των παιδιών υποκινώντας την αυτο-παρατηρητικότητά τους και επισημαίνοντας νοσταλγικά, με ποικίλους τρόπους, την ομορφιά της (παλιάς;) ουσίας των πραγμάτων.

Η όψη της παράστασης, πλούσια, χωρίς εικαστικές ματαιότητες και φανφαρονισμούς, αφήνει χώρο στη λεπτομέρεια και χρόνο σε μας να παρακολουθήσουμε τους διαλόγους, τους καλογραμμένους στίχους, τους ευτυχισμένους ηθοποιούς με τον αέρα ενός γεγονότος που πέτυχε. Τέτοια είναι η ενέργεια αυτών των «πουλιών», που θέλουμε να «πετάξουμε» μαζί τους στη μακρινή πατρίδα τους όπου όλοι περνούν «ζωή και κότα» γιατί «δεν έχουν πορτοφόλι»..., όπως μας λέει στο συγκινητικό τραγούδι του ο αφηγητής- Νίκος Δημητράτος.

Χορογραφία Ντανιέλ Λομμέλ, φωτισμοί Νίκος Καβουκίδης. Παίζουν: Σωτήρης Τζεβελέκος, Κώστας Δαρλάσης, Γ. Καλατζόπουλος, Μάγια Πολιτάκη κ.ά.

Λεζάντες: «Κιβωτός μύθων», «Η χώρα των πουλιών» και «Ενα αλλιώτικο καλοκαίρι»
Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ